

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ**

Назва освітнього компоненту <i>Нормативний/вибірковий</i>	Управління конкурентоспроможністю підприємства вибірковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр Економіка та бізнес
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ непарний
Науково-педагогічні працівники	
Профайл науково-педагогічних працівників	
Контактний тел.	
Е-mail:	
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://fim.mdpu.org.ua/vybirkovi-osvitni-komponenty-zi-spetsialnosti-2/
Консультації	<i>Очні консультації:</i> згідно з графіком роботи кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

У механізмі ринкової взаємодії конкурентна стратегія підприємства виконує роль основної рушійної сили розширеного відтворювання та ефективної самоорганізації як на макро-, так і на мікрорівні. Створення ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємств є передумовою досягнення ними міцних конкурентних позицій.

Освітній компонент «Управління конкурентоспроможністю підприємства» формує у здобувачів вищої освіти теоретичні знання і практичні навички використання методів та інструментів управління бізнесом.

Контроль за видами діяльності здобувачів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем за тестами.

За результатами суми балів, набраних за два модуля, періодичні контрольні точки, виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою засвоєння освітнього компонента є з'ясування сутності та особливостей управління конкурентоспроможністю підприємства, специфіки аналізу його конкурентного і внутрішнього середовища, проблем і принципів обґрунтування конкурентної стратегії підприємства та критеріїв її оцінки і коригування.

Завданням ОК є оволодіння сучасними знаннями щодо умов діяльності підприємств в умовах ринкової економіки з використанням концепції управління конкурентоспроможністю підприємства та практичними навичками з її застосування з метою забезпечення ефективної діяльності суб'єкта господарювання, досягнення визначених цілей та економічної ефективності.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність застосовувати економіко математичні методи та моделі для вирішення економічних задач;
- здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;
- здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудо­вих відносин;
- здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;
- здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;
- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;
- здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

- знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки;
- розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;
- пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки;
- усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

– ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники⁴

– вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	30 год.	14 год.	76 год.

6. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати періодичні контрольні завдання.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
-----------------	------	---	------------	----------	-------------	------------------

**БЛОК I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА**

10	Тема 1. Сутність і значення конкуренції	Лекція (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
14	Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1-12	тестування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
16	Тема 3. Конкурентне середовище підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	тестування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
16	Тема 4. Конкурентні переваги	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

**БЛОК II. НАПРЯМКИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

16	Тема 5. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 6. Діагностика управління конкурентоспроможністю підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентоспроможністю підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
16	Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства	Лекція (4 год.) Практичне заняття(2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-12	усне опитування, письмовий контроль	5	Впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Назва теми	Зміст лекції
Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми	2.1. Сутність і визначення конкурентоспроможності 2.2. Зв'язок конкурентоспроможності з іншими категоріями теорії конкуренції

	2.3. Стратегічний потенціал як основа забезпечення
Тема 3. Конкурентне середовище підприємства	3.1. Сутність конкурентного середовища підприємства 3.2. Позичування підприємства у конкурентному середовищі 3.3. Сталість та розвиток підприємства як фактори ефективності в конкурентному середовищі
Тема 4. Конкурентні переваги	4.1. Сутність і види конкурентних переваг 4.3. Фактори впливу на конкурентні переваги 4.4. Формування нових конкурентних переваг підприємства
Тема 5. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	5.1. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства 5.2. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства 5.3. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання
Тема 6. Діагностика управління конкурентоспроможністю підприємства	6.1. Оцінка конкурентного середовища підприємства 6.2. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства 6.3. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства
Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентоспроможністю підприємства	7.1. Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища 7.2. Модель розвитку стратегічного потенціалу підприємства 7.3. Моделювання конкурентної боротьби інтегрованих структур бізнесу
Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства	8.1. Організація моніторингу конкурентного середовища підприємства 8.2. Формування системи стратегічного контролю підприємства 8.3. Механізм управління конкурентними ризиками 8.4. Моніторинг конкурентних переваг 8.5. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг

7.3 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 2. Конкурентоспроможність підприємства: специфіка і проблеми	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

Тема 3. Конкурентне середовище підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 4. Конкурентні переваги	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 5. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 6. Діагностика управління конкурентоспроможністю підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентоспроможністю підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань
Тема 8. Організаційно-економічне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю підприємства	Обговорення теми. Виконання практичних завдань

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

№з/п	Назви теми
1	Сучасні теорії конкуренції.
2	Конкуренція як рушійна сила ринкової економіки.
3	Конкурентоспроможність та конкурентне середовище підприємства.
4	Конкурентні переваги підприємства.
5	Методи та технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства.
6	Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки.

7	Оцінювання конкурентоспроможності торговельної марки
8	Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства.
9	Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства: конкурентні стратегії.
10	Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>За семестр з курсу проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача вищої освіти на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача вищої освіти на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) здобувачем вищої освіти отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань</p>
---	--

	<p>іншого виду). Загальний рейтинг з освітнього компоненту (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ZP = (ПО + E) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач вищої освіти здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв’язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив</p>

	окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач вищої освіти, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даного освітнього компоненту. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П. І. Юхименко та ін.; за заг. ред. А. С. Даниленка. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 320 с
2. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. Львів, 2016. 484 с.
3. Сапрун Г. Г. Розробка моделі управління конкурентоспроможністю експортно-орієнтованих підприємств. «Молодий вчений», № 3 (43) березень, 2017 р.: веб-сайт. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/189.pdf>

Допоміжна

4. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручки / П'ятницька Г.Т. та ін.; за заг. ред. Г.Т. П'ятницької. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 700 с.
5. Управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах: колективна монографія / за заг. ред. М.В. Шарко. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2016. 177 с.

Електронні ресурси та нормативні документи

6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України URL [HTTP://WWW.UKRSTAT.GOV.UA](http://WWW.UKRSTAT.GOV.UA).

7. Міністерство закордонних справ України URL: [HTTPS://MFA.GOV.UA/](https://mfa.gov.ua/)
8. Організація об'єднаних націй URL: [HTTPS://WWW.UN.ORG/EN](https://www.un.org/en)
9. Офіційний сайт Інститут євроатлантичного співробітництва URL: [HTTP://IEAC.ORG.UA](http://ieac.org.ua)
10. Офіційний сайт Національного банку України URL: [HTTPS://BANK.GOV.UA/](https://bank.gov.ua/)
11. United nations conference on trade and development URL: [HTTPS://UNCTAD.ORG/](https://unctad.org/)
12. World bank open data URL: [HTTPS://DATA.WORLDBANK.ORG/](https://data.worldbank.org/)